

Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi

İşletme Bölümü

ISL 404 Örgütsel Davranış Dersi

Doç. Dr. H. Ebru ERDOST ÇOLAK

KİŞİLİK

Kaynak:

Erol EREN; Örgütsel Davranış ve Yönetim Psikolojisi, Beta Yayınları, 12. Baskı, İstanbul, Ekim 2010

Stephen P. Robbins ve Timothy A. Judge, Organizational Behavior, Çeviri Editörü: İnci ERDEM, Örgütsel Davranış, Nobel Akademik Yayıncılık, Ekim 2015

Ünsal SİĞRİ ve Sait GÜRBÜZ, Örgütsel Davranış, Beta Yayınları, 3. Baskı, İstanbul, Kasım 2015.

KIŞILIK; «bireyin kendisi açısından; fiziksel, zihinsel ve ruhsal özellikleri hakkındaki bilgisidir.»

İnsanın «başkaları açısından kişiliği; onun toplum içinde belirli özelliklere ve rollere sahip olmasıdır.»

Kişiliği Belirleyen Etkenler

- Bireyin dış görünümü
- Bireyin faaliyet alanı ile ilgili olarak rolü veya görevi
- Bireyin zeka, enerji, arzu, ahlak vb. potansiyel yetenekleri
- Toplumsal zellikler

- KARAKTER, insanın kişiliğinde bulunan, doğuştan var olan ve çevrenin tesiri ile kuvvetli olarak ortaya çıkan eğilimlerin tümüdür.
- Karakter doğuştan var olur, süreklidir. Kişiliğin ortaya çıkması için insanın ergin yaşa gelmesi, kendini tanıması ve değerlemesi gerekir.

Kişiliğin Başlıca Özellikleri

Kişilik,

- Doğuştan var olan ve sonradan edinilen eğilimlerin bütününden meydana gelmiştir.
- Bu eğilimlerin düzenlenmesidir.
- Her insanın kişisel özelliğini diğerlerinden ayıran bir takım farklılıklar mevcuttur.
- Bireylerin eğilimlerini çevreye uydurur.
- Her kişiliğin doğuştan kazanılmış bir tek karakteri vardır ve karakter kişiliğin vazgeçilmez bir unsurudur.

Kişilik Kuramları

- Sigmund Freud'un Kişilik Kuramı

• Eric Berne'in Kişilik Kuramı

Kişilik üç kısımdan oluşmaktadır:

- Atalık (öğüt verici kısım)
- Olgunluk (yetişkin kısım)
- Çocukluk (olgun olmayan kısım)

- Carl Jung ve Alfred Adler'in Kişilik Kuramları

Jung... «ırk bilinçdışı kavramı»

Bu kavram, bireylerin atalarından gelen kalıtımsal davranış biçimleriyle ilgilidir ve ırktan ırka, soydan soya geçen kalıtımsal davranış özelliğidir.

Jung'a göre, kişinin davranışları geçmişten etkilenir, ancak geleceğe dönük olarak yapılır.

Adler, bireyin temel amacının kendini toplumda güçlü kılabilecek davranışlar göstermek olduğunu belirtir. Adler, biyolojik kişisel özelliklerden çok toplumsal özelliklere, sosyal ilişkilere önem vermektedir.

• Karen Horney'in Kişilik Kuramı

Kişiliğin temel elemanı endişe ve korkudur. Bireyler kendilerini endişe ve korkularıyla başedebilmek için bazı davranış / ilişki kalıpları geliştirirler:

- İnsanlara yaklaşmak, onlara sevgi ve yakınlık duymak suretiyle endişe ve korkuları gideren taktikler
- İnsanlardan uzak durmak, karışmamak, bağımsız hareket ederek endişe ve korkulardan sıyrılma taktikleri
- İnsanlara karşı gelmek, mücadeleye girmek, güçlü olduğunu diğer insanlara kabul ettirmek suretiyle endişe ve korkulardan sıyrılma taktikleri

• **Büyük Beş Kişilik Modeli**

- * **Dışadönüklük...** İlişkilerdeki rahatlık seviyesi
- * **Uyumluluk...** Bireyin diğer bireylere uyma eğilimi
- * **Sorumluluk...** Bir güvenilirlik ölçęi
- * **Duygusal kararlılık...** Tersine nerotiklik. Bireyin gerilime dayanma yeteneği
- * **Deneyime açıklık...** Yenilięe ilgi ve yeniliklere çekilme derecesi

Örgütsel Davranışla ilgili KİŞİLİK ÖZELLİKLERİnden Bazıları

- **Makyavelizm...** «Bir bireyin pragmatik olma, duygusal mesafeyi koruma ve sonuçların araçları mübah kıldığına inanma derecesi»
- **Narsisizm...** «Kendini beğenmiş, muazzam bir kendini önemseme hissine sahip, aşırı derecede hayranlık beklentisi içinde ve bir çeşit yetkilendirilmişlik hissine sahip olmaya eğilimlilik hali»

Örgütsel Davranışla ilgili KİŞİLİK ÖZELLİKLERİnden Bazıları

- **A Tipi Kişilik...** «Saldırgan bir tutumla kronik şekilde sürekli daha az zamanda, daha fazla başarmak ve gerekiyorsa diğer şeylerin ona engel oluşuna veya diğer kişilerin ona karşı çabalarına da karşı koymak için bir çaba içinde bulunmak»
- **B Tipi Kişilik...** «Nadiren vahşice artan sayıda şeyleri elde etme veya daima azalan bir süre içinde bitmeyecekmiş gibi artan olaylar dizisine kâtilma arzusu içinde bulunmak»

Örgütsel Davranışla ilgili KİŞİLİK ÖZELLİKLERİnden Bazıları

- **Proaktif kişilik...** «Fırsatları belirleyen, inisiyatif gösteren, eyleme geçen ve anlamlı bir değişim oluşuna dek azmeden insanlar»
- **Kontrol odağı...** Davranışları ile pekiştireçleri arasında bir ilişki olduğunu düşünenler **iç kontrol odaklı** kişiler; böyle bir ilişkinin olmadığını düşünenler **dış kontrol odaklı** kişiler

Örgütsel Davranışla ilgili KİŞİLİK ÖZELLİKLERİnden Bazıları

- **Öz yeterlilik** algısı... «kişinin, kendisinden beklenen durumların üstesinden gelmesini sağlayacak yeteneklerine olan inancı»

« kişinin zor ve belirsiz görevleri yapabilme ve özel gereksinimleri olan zorluklarla baş edebilme konusundaki yetkinliklerine olan inancı»

Bandura, kişilerde özyeterlilik algısının oluşmasında birbiriyle etkileşimli dört faktörün rolüne değinir:

- performans başarıları
- dolaylı yaşantılar
- sözel ikna
- duygusal durum

Örgütsel Davranışla ilgili KİŞİLİK ÖZELLİKLERİnden Bazıları

* **Öz İzleme...** «kişilerin sosyal imajlar ve toplumsal görünüşler yaratma, bunlara önem verme, işleme ve planlama derecesi»

Teorinin temel varsayımı, kişilerin dışavurumlarını kontrol etme çabası içinde oldukları ve kontrol etme derecesine göre kişilerin anlamlı biçimde farklılaştığı...

* **Başarı motivasyonu...**

- **Değerler...** «belirli bir davranış biçimi veya bir duruşu kişisel veya sosyal olarak karşı veya zıt bir davranış biçimine veya duruşuna tercih edilmesine sebep olan temel inançlar»

KAYNAK(lar)

Erol EREN; Örgütsel Davranış ve Yönetim Psikolojisi, Beta Yayınları, 12. Baskı, İstanbul, Ekim 2010

Stephen P. Robbins ve Timothy A. Judge, Organizational Behavior, Çeviri Editörü: İnci ERDEM, Örgütsel Davranış, Nobel Akademik Yayıncılık, Ekim 2015

Ünsal SİĞRİ ve Sait GÜRBÜZ, Örgütsel Davranış, Beta Yayınları, 3. Baskı, İstanbul, Kasım 2015.